

Obračun amortizacije u poduzeću Šestan-Busch d.o.o.

Hatlak, Dario

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:218478>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

Dario Hatlak

**OBRAČUN AMORTIZACIJE U PODUZEĆU
ŠESTAN-BUSCH d.o.o.**

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

OBRAČUN AMORTIZACIJE U PODUZEĆU
ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Završni rad

Dario Hatlak

JMBAG: 0303072908, redovan student

Studijski smjer: Menadžment i poduzetništvo

Kolegij: Poslovno računovodstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ticijan Peruško

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisan Dario Hatlak, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Management i poduzetništvo ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, ***. rujna, 2020. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Dario Hatlak dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Obračun amortizacije u poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o. koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POJAM I OBILJEŽJA IMOVINE PODUZEĆA.....	2
2.1. Podjela imovine prema pojavnom obliku	3
2.2. Podjela imovine sa stajališta funkcioniranja u poslovnom procesu	3
2.3. Temeljni financijski izvještaji za prikaz imovine poduzeća	4
3. DUGOTRAJNA IMOVINA PODUZEĆA	5
3.1. Pojam i obilježja dugotrajne imovine	5
3.2. Dugotrajna nematerijalna imovina.....	6
3.2.1. Patenti.....	7
3.2.2. Licencije	7
3.2.3. Koncesije.....	8
3.2.4. Goodwill.....	8
3.2.5. <i>Franšiza</i>	9
3.2.6. Osnivački izdaci	9
3.2.7. Izdaci za razvoj	10
3.3. Dugotrajna materijalna imovina.....	10
3.3.1. Građevinski objekti	11
3.3.2. Zemljišta i šume	11
3.3.3. Strojevi i oprema	12
3.3.4. Vozila	12
3.4. Dugotrajna financijska imovina.....	13
3.5. Dugotrajna potraživanja.....	13
4. RAČUNOVODSTVENI OBUHVAT AMORTIZACIJE.....	14
4.1. Predmet i stope amortizacije.....	14
4.2. Metode obračuna amortizacije.....	16
4.2.1. Vremenske metode amortizacije	16
4.2.1.1. Linearna (proporcionalna) metoda amortizacije.....	16
4.2.1.2. Progresivna metoda amortizacije	18
4.2.1.3. Degresivna metoda amortizacije	19
4.2.2. Funkcionalna metoda amortizacije	20
4.3. Dugotrajna imovina koja se amortizira	21
4.4. Dugotrajna imovina koja se ne amortizira.....	21
4.5. Osnovica za obračun amortizacije	22
5. OBRAČUN AMORTIZACIJE U PODUZEĆU ŠESTAN-BUSCH d.o.o.....	23

5.1. O poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.	23
5.2. Struktura dugotrajne imovine u poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.	25
5.3. Metode obračuna amortizacije u poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.	29
ZAKLJUČAK.....	31
LITERATURA:.....	32
SAŽETAK.....	34
SUMMARY	35

1. UVOD

Sva nematerijalna i materijalna imovina, osim prirodnih bogatstava, korištenjem se troši. Pri trošenju te imovine treba voditi brigu o karakteristikama imovine, tj. o postupnom trošenju iste. Materijalna i nematerijalna imovina trošeći se, prenosi dio svojih vrijednosti na nove proizvode ili usluge. To trošenje i prenošenje dijela vrijednosti te imovine na nove proizvode i usluge izraženo vrijednosno nazivamo amortizacijom. Imovina koja podliježe amortizaciji prestaje se amortizirati kada se trajno stavlja izvan upotrebe odnosno kada je izgubila perspektivu korištenja u poduzeću. Točno utvrđene svote amortizacije gotovo se ne mogu utvrditi jer trošenje materijalne i nematerijalne imovine ovisi o više čimbenika. Utjecaj čimbenika, kao što su vijek uporabe i godišnja stopa amortizacije vidljiv je u financijskom rezultatu koji dobivamo primjenom različitih godišnjih stopa amortizacije.

Postoje matematičko-računovodstvene metode kojima se određuju vrijednosni izrazi troška amortizacije. Posebno je važno odrediti što realnije svote troška amortizacije kako bi osigurali nesmetane uvjete za odvijanje poslovnog procesa. Nakon isteka predviđenog vijeka trajanja imovina bi trebala putem amortizacije osigurati dovoljno novčanih sredstava da se izvrši zamjena dotrajale imovine. Obračun amortizacije provodi se putem vremenskih ili funkcionalnih metoda.

Cilj rada pod nazivom „Obračun amortizacije u poduzeću Šestan Busch d.o.o.“ je dati prikaz kako poduzeće obračunava amortizaciju svoje dugotrajne imovine i utjecaj amortizacije na poslovanje poduzeća. Poduzeće koje se u radu obrađuje koristi linearnu metodu amortizacije i nastoji amortizirati svoju imovinu u što kraćem roku. Politikom amortizacije morali bi se osigurati uvjeti za očuvanje nematerijalne i materijalne imovine kako bi poslodavci pravovremeno mogli zamijeniti dotrajalu imovinu.

2. POJAM I OBILJEŽJA IMOVINE PODUZEĆA

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima imovina je resurs koji kontrolira poduzeće kao rezultat prošlih događaja i iz kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeće.¹ Korist imovine može se tržišno valorizirati i zbog toga je ona vitalna za poduzeće. Imovinu poduzeća čine:

- resursi pod kontrolom poduzeća
- resursi od kojih se očekuje buduća ekonomska korist
- resursi čija se vrijednost može izmjeriti

Imovina ima cijenu ili vrijednost na tržištu, a trošenje imovine ukalkulirano je u cijenu koju potrošač plaća za određeni proizvod. Obilježje imovine jest da korištenjem imovine poduzeće ostvaruje glavninu svojih prihoda. Primjerice, postrojenje s modernim strojevima može se učinkovito koristiti za povećanje proizvodnje robe. Organizacija će uvijek težiti većoj iskorištenosti kapaciteta proizvodnje kako bi ostvarila veći profit. Svaka vrsta imovine ima i troškove održavanja. Održavanje imovine pomaže u izbjegavanju zastoja u poslovanju. Ukoliko se održavanje ne izvršava pravovremeno tada može zbog zastoja poslovnog procesa doći do gubitka prihoda. Još jedno od važnih obilježja u korištenju imovine je amortizacija koja će detaljnije biti objašnjena u nastavku rada. Važno je spomenuti kako imovina ima procijenjeni vijek trajanja koje se mjeri u vremenu uporabe ili učincima ostvarenim primjenom imovine.

Upravljanje imovinom poduzeća podrazumijeva održavanje i zamjenu imovine poduzeća. Imovina koju poduzeće koristi važna je u procesu planiranja, optimizacije, izvršavanja i praćenja potrebnih aktivnosti poduzeća.

¹ L. Miko, S. K. Kukec, Računovodstvo, 2. izdanje, FOI, Varaždin, 2008., str. 27.

2.1. Podjela imovine prema pojavnom obliku

Imovina ima sposobnost transformacije iz jednog oblika imovine u novac ili ekvivalent novcu. Prema pojavnom obliku imovina se pojavljuje u obliku stvari, prava i novca. Pod stvari spada materijalna imovina koja je u fizičkom obliku. Novac je najlikvidnija vrsta imovine. Novac obuhvaća novac u blagajni i na računima u bankama. Uz novac često se javljaju novčani ekvivalenti koji predstavljaju uloge novca koji se mogu brzo i lako pretvoriti u novac bez gubitka vrijednosti. Prava su pravno priznata mogućnost postupanja u odnosu na druge te predstavljaju dio imovine poduzeća ukoliko ih je moguće iskazati u novcu, ako se može očekivati da će u određenom roku biti unovčiva ili ako trgovačko društvo ostvaruje ekonomsku korist njihovom uporabom.

2.2. Podjela imovine sa stajališta funkcioniranja u poslovnom procesu

Sa stajališta funkcioniranja imovine u poslovnom procesu imovinu dijelimo po funkcionalnom i vremenskom kriteriju. Funkcionalni kriterij predstavlja stupanj likvidnosti imovine, što znači mogućnost pretvaranja imovine u novac. Imovina se dijeli ovisno o njenoj udaljenosti od najlikvidnijeg oblika imovine, novca. Tekuća, kratkotrajna ili cirkulirajuća imovina poduzeća predstavlja imovinu koja se u roku kraćem od godine dana može pretvoriti u novac. Primjer kratkotrajne imovine su zalihe proizvoda na skladištu. Fiksna ili dugotrajna imovina pak predstavlja imovinu čiji je vijek trajanja duži od godine dana. Ova vrsta imovine su primjerice zgrade i njima treba duži vremenski period kako bi se pretvorila u novac. Imovinu poduzeća prema vremenskom kriteriju možemo podijeliti na kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu. Dugotrajna imovina poduzeća planirana je za korištenje duže od godine dana, dok se za kratkotrajnu imovinu poduzeća očekuje da će se upotrijebiti u razdoblju do godinu dana.

2.3. Temeljni financijski izvještaji za prikaz imovine poduzeća

Imovina poduzeća prikazuje se u izvještaju o financijskom položaju (bilanci), temeljnom financijskom izvještaju koji prikazuje stanje imovine obveza i kapitala na određeni dan. Imovina se u bilanci sistematizira prema određenim kriterijima. Financijski izvještaji izrađuju se u skladu sa propisanim zakonima, računovodstvenim standardima i standardima financijskog izvještavanja. Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 1 i Zakonu o računovodstvu godišnji financijski izvještaji su bilanca, račun dobiti i gubitka, izvještaj o promjeni kapitala, izvještaj o novčanim tokovima, te bilješke uz financijske izvještaje.² Podaci koje financijski izvještaji prikazuju koriste širokom krugu korisnika. Njima se služe vlasnici, menadžeri, radnici, država i sva zainteresirana javnost te oni služe za informiranje i donošenje poslovnih odluka. Obveza sastavljanja temeljnih financijskih izvještaja razlikuje se ovisno o većini poduzeća. Mali i mikro poduzetnici dužni su sastavljati bilancu i račun dobiti i gubitka, te bilješke uz financijske izvještaje. Kada se izvještaji dostave Financijskoj agenciji, ona ih tada javno objavljuje kroz Registar financijskih izvještaja. U sklopu financijskih izvještaja, objavljuju se i mišljenja revizora ukoliko oni podliježu reviziji. Reviziji podliježu velika poduzeća, srednja i poduzeća čije su dionice uvrštene na tržište vrijednosnih papira. Informacije koje pružaju financijski izvještaji trebaju biti: značajne, važne, pouzdane, usporedive i razumljive. Informacije su značajne ako njihovo izostavljanje može utjecati na odluke korisnika koje donose na temelju financijskih izvještaja. Informacije trebaju biti važne kada se donose poslovne odluke, a one utječu na ekonomske odluke korisnika pomažući im da procjene prošle, sadašnje i buduće događaje. Pouzdana informacija je kvalitativna karakteristika financijskih informacija koja znači da informacije trebaju vjerno predočiti transakcije i prezentirati poslovne događaje u skladu sa suštinom i ekonomskom stvarnošću. Informacija koja se predstavlja korisnicima mora biti razumljiva. Prema HSFI definirana su opća načela financijskog izvještavanja: neograničenost vremena poslovanja, nastanak događaja, značajnost i sažimanje, dosljednost, usporedivost, opreznost, prijeboj, bilančni kontinuitet i odvojeno mjerenje stavki.

² L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 59. str.

3. DUGOTRAJNA IMOVINA PODUZEĆA

3.1. Pojam i obilježja dugotrajne imovine

Pojam dugotrajne imovine označava imovinu za koju se očekuje da će se koristiti u razdoblju dužem od godinu dana. Za tu vrstu imovine očekuje se da će biti u „vlasništvu“ poduzeća duže od jednog poslovnog ciklusa. Problematiku dugotrajne imovine regulira Međunarodni računovodstveni standard 16 (nekretnine, postrojenja i oprema), Međunarodni računovodstveni standard 38 (nematerijalna imovina) i Međunarodni računovodstveni standard 39 (financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje), kao i dijelovi drugih standarda.

Osnovna svrha imovine poduzeća je da se na temelju njenog korištenja ostvaruje neka ekonomska korist za poduzeće. Vrsta imovine i njezina vrijednost prikazuju se u bilanci poduzeća. Tu se prikazuju kategorije imovine kategorizirane u skupine, kratkotrajne i dugotrajne imovine, uz prikaz financijske vrijednosti po stavkama imovine. Uvjet da se određena imovina smatra imovinom poduzeća je taj da je ona u vlasništvu poduzeća, da ima mjerljivu vrijednost i da se od resursa očekuje buduća ekonomska korist.

Vrijednost određene dugotrajne imovine može se odrediti s obzirom na tržišnu i ekonomsku vrijednost. Tržišna vrijednost određuje se na temelju stanja na određenom tržištu, tj. na temelju cijena te ponude i potražnje te vrste imovine. Ekonomska vrijednost imovine ne određuje se samo na temelju njene financijske vrijednosti nego i značaj koji pojedina vrsta imovine predstavlja u poslovanju poduzeća.

Utjecaj na vrijednost i na stalnu potrebu nabave novih vrsta dugotrajne imovine ima i stanje gospodarstva, ono stalno donosi velike promjene i tehnološki razvoj. Kao posljedica tih promjena i razvoja dolazi potreba za nabavom novih i zamjenom postojećih sredstava za obavljanje poslovanja poduzeća. Stjecanje dugotrajne imovine može biti kupnjom, izradom ili izgradnjom, zamjenom, a može biti stečeno i darovanjem. Ovisno o načinu stjecanja imovine ovisi njen utjecaj na financijsku situaciju poduzeća. Dugotrajna imovina poduzeća može biti korištena u različite svrhe kao što su upotreba u proizvodnji, upotreba u administrativne ili pak neke druge svrhe. U nastavku rada prikazat će se dugotrajna imovina kategorizirana po vrstama imovine te ih detaljnije obraditi.

3.2. Dugotrajna nematerijalna imovina

Iz same riječi nematerijalna može se zaključiti da ova vrsta dugotrajne imovine ne poprima fizički oblik. Vodeći primjeri nematerijalne imovine su goodwill, patenti i trgovinski znaci. Međutim, ne klasificira se sva imovina bez fizičke supstance kao nematerijalna. Primjerice, potraživanja od kupaca nemaju fizičku prirodu i klasificiraju se kao tekuća imovina i ne smatraju se nematerijalnom imovinom. Nematerijalna imovina je imovina koja se koristi u poslovanju poduzeća i koja nema fizičku supstancu i nije tekuća.

Zbog navedenog, vidljivo je da je nedostatak fizičkog obilježja glavno obilježje po kojem se određena imovina svrstava u kategoriju nematerijalne imovine, a da pritom ima ekonomsku korist za poduzeće. Dugotrajna nematerijalna imovina može biti stečena eksterno i interno. Eksternim se smatra stjecanje kupnjom, procesom spajanja, pomoć državnih potpora te zamjenom imovine. Interno stjecanje te vrste imovine se odnosi na razvijanje vlastitih oblika nematerijalne imovine kao što su patenti i drugi oblici takve vrste imovine. Eksternim stjecanjem poduzeće dobiva već gotove oblike nematerijalne imovine, dok internim ono razvija svoje vlastite. Osim temeljem načina stjecanja, podjela je moguća i s obzirom na razdvojjivost, razmjenjivost te vijek uporabe imovine. Ustanovljenost odnosno prepoznatljivost stavlja dio imovine u odnos na cjelokupnu imovinu određenog poduzeća s obzirom na to imovina može biti odvojena ili nerazdvojiva od imovine poduzeća.

Razmjenjivost imovine predstavlja obilježje da se ona može stjecati odnosno prodati odvojeno od poduzeća kao cjeline. Imovina koja ima mogućnost zasebnog stjecanja i prodavanja naziva se utrživa, a imovina koja se ne može prodati ili steći zasebno naziva se neutrživa imovina. Temeljem prikazanih podjela dugotrajne nematerijalne imovine može se odrediti koje karakteristike određena vrsta nematerijalne imovine ima u odnosu na svu imovinu poduzeća.

Također, možemo vidjeti postoji li mogućnost pojedinačne kupnje ili prodaje određenih dijelova dugotrajne nematerijalne imovine. U nematerijalnu imovinu poduzeća spadaju određena prava na proizvodnju kao i ostala imovina vezana uz poslovanje. Ta imovina uključuje licencije, franšize ili neku drugu određenu imovinu vezanu uz unaprjeđenje poslovanja tvrtke. U nematerijalnu imovinu poduzeća također spadaju i računalni softveri, izdaci za razvoj, patenti, licencije, koncesije.

Osim navedenih, u dugotrajnu nematerijalnu imovinu poduzeća spadaju i robna marka i zaštitni znak poduzeća. Zaštitni znak i robna marka čine proizvod jedinstvenim na tržištu. Temeljem svih navedenih oblika nematerijalne imovine poduzeće ostvaruje ekonomsku korist tj. ostvaruje profit.

3.2.1. Patenti

Patent je pravo priznato za izum novog rješenja za određeni tehnički problem. Odnosi se na izume vezane uz proizvod, postupak ili primjenu istog. On vlasniku patenta daje pravo izrade, korištenja ili prodaje izuma. Vremenski period patenta ne može biti dulji od 20 godina od kada se patent prijavio. Nakon tog vremenskog roka, patent postaje javno dobro, dostupno svima na korištenje. Vlasnik može dopustiti drugoj osobi korištenje njegovog patenta ili ga se može u potpunosti prebaciti na drugu osobu. Uvjeti koje izum mora zadovoljiti kako bi bio priznat kao patent jesu da je on novost u odnosu na postojeću tehnologiju, inventivna razina i da je primjenjiv u industriji. Patent se stječe kada ga ovlašteno tijelo prizna.

3.2.2. Licencije

Licencije ili poznatije kao licence su pravo korištenja predmeta licence. Predmet korištenja može biti materijalan ili nematerijalan. Licenca se izdaje na određeni vremenski rok, a do nje dolazi kada nositelj prava odluči ugovorom dati djelomično ili u cijelosti, pravo korištenja drugom vlasniku. Predmeti koji se stječu licencom mogu biti izumi, patenti, znanje, robne marke i zaštitni znakovi. Licenca se zaključuje ugovorom u pisanom obliku. Vrste licenca su: ugovorna, neisključiva i isključiva licenca. Ugovorna licenca može biti isključiva ili neisključiva i prostorno ograničena ili pak neograničena. Neisključiva je ona kojom stjecatelj stječe pravo iskorištavanja patenta, a davatelj licence i dalje ima pravo korištenja iste ili prenošenja dalje na treću osobu. Isključiva je oblik u kojem nakon što davatelj licencu „proda“ drugoj osobi, on više nema pravo korištenja predmeta licence.

3.2.3. Koncesije

Koncesije definiramo kao odnos čiji je predmet korištenje općeg ili nekog drugog dobra za koje je zakonom određeno da je to dobro od interesa za Republiku Hrvatsku. Kada zemlja proda koncesiju, na temelju nje se onda ostvaruje koncesijska naknada. Koncesija se može dati za iskorištavanje biljnog ili životinjskog svijeta, mora, obala, nafte, zračnog prostora pa čak i radijskih i televizijskih frekvencija, autocesta, parkirališta i dr.

3.2.4. Goodwill

Goodwill je nematerijalna imovina koja je povezana s kupnjom jedne tvrtke od strane druge. Konkretno, goodwill je dio kupoprodajne cijene koji je veći od neto fer vrijednosti cjelokupne imovine kupljene u akviziciji i obveza preuzetih u postupku. Vrijednost robne marke tvrtke, dobra baza kupaca, dobri odnosi s kupcima, dobri odnosi s zaposlenicima i vlasnička tehnologija predstavljaju neke od razloga postojanja goodwill-a. Goodwill nastaje:

- a) Spajanjem
- b) Akvizicijom
- c) Pripajanjem

Negativni goodwill odnosi se na kupnju u gdje je tvrtka kupila drugu tvrtku ili njenu imovinu za značajno manju vrijednost od njihove fer tržišne vrijednosti. On općenito ukazuje na to da je poduzeće u financijskim poteškoćama, te se ne suočava sa drugim mogućnošću, osim da proda svoju imovinu za značajno umanjenu vrijednost. Prema tome, negativni goodwill gotovo uvijek ide u korist kupcu. Negativni goodwill je suprotnost pozitivnom goodwill-u, pri čemu jedna tvrtka plaća premiju za imovinu druge.

Rezultat svake vrste poslovnih spajanja jest da stjecatelj dobiva kontrolu nad jednim ili više drugih poslovnih subjekata.³ Poslovna spajanja temeljena na MSFI 3 mogu uključivati kupnju samo djela poslovnog subjekta, potpunu kupnju drugog subjekta, preuzimanje obveza nekog subjekta ili pak kupnju dijela imovine poduzeća koji zajedno čine jedno ili više poslovanja. Spajanja i akvizicije obično se rade kako bi se proširio

³ MSFI 3, toč. 5.

domet tvrtke, proširilo se u nove segmente ili kako bi se stekao tržišni udio. Često, tijekom spajanja, tvrtke imaju klauzulu kako bi se spriječila kupovina od strane drugih tvrtki.

3.2.5. Franšiza

Kupnjom franšize, osoba dobiva pravo vođenja vlastitog poduzeća pod tuđim imenom. Kupac franšize i dalje posluje na vlastiti rizik i s vlastitim resursima. Tako poznate kompanije šire svoj brend kako bi povećale prepoznatljivost i privukle veći broj potencijalnih klijenata. To umanjuje mogućnost neuspjeha i olakšava poslovni uspjeh. Prilikom kupnje franšize potpisuje se franšizni ugovor kojim se jasno definiraju prava i obveze obje strane. Novi korisnici franšize mogu izbjeći pogreške koje poduzetnici obično prave jer davatelj franšize ima već usavršeno svakodnevno poslovanje. Davatelji franšize provode istraživanja tržišta prije prodaje novog prodajnog mjesta. Glavne karakteristike za izdavanje dobre franšize su dobra lokacija, predan kupac franšize, dokazana kvaliteta poslovanja, mala konkurencija, bolja otpornost na recesiju, dobre cijene, oslobođenje od određenih zakonskih problema.

3.2.6. Osnivački izdaci

Oni se javljaju kao nematerijalna imovina kada je poduzeće ili pogon još u procesu izgradnje. Oni mogu biti npr. Izdaci za istraživanja, projekte, osposobljavanje radnika u osnivanju poduzeća i slično. Takvi izdaci poprimaju obilježje imovine jer se za njih smatra da će u budućnosti imati određene koristi za poduzeće. Nakon završetka procesa osnivanja, dolazi do postupka aktiviranja osnivačkih izdataka i onda se oni putem amortizacije prenose na trošak. Svi osnivački izdaci se vrednuju po trošku nabave.

3.2.7. Izdaci za razvoj

Izdaci za razvoj priznati su kao dio imovine ako se vjeruje da će buduće ekonomske koristi dolaziti u poslovni subjekt i ako se trošak nabave može izmjeriti. U suprotnom oni dobivaju obilježje rashoda u razdoblju u kojem su i nastali.

3.3. Dugotrajna materijalna imovina

Dugotrajnu materijalnu imovinu čine nekretnine, postrojenja i oprema. Trgovačko društvo posjeduje dugotrajnu materijalnu imovinu te ju koristi u proizvodnji proizvoda ili usluga, za iznajmljivanje ili u administrativne svrhe. Dugotrajna materijalna imovina koristi se u razdoblju dužem od godine dana i neće biti utrošena u jednom proizvodnom ciklusu. U većini društava ona čini značajan dio ukupne imovine društva i iz tog razloga je značajna u prezentiranju njegovog financijskog položaja.

Jedno od bitnijih pitanja koje se u računovodstvu postavljaju jest izbor trenutka u kojem će se imovina priznati i kriteriji prikazivanja. Društvo priznaje nekretnine, postrojenja i opremu kao imovinu kada vjeruje da će buduće ekonomske koristi vezane sa sredstvom teći u društvo i kada se trošak sredstava u društvu može pouzdano izmjeriti. Vjerojatnost buduće ekonomske koristi pretpostavlja da će s osnovne uporabe sredstva (bilo korištenjem za proizvodnju ili pružanje usluga ili njihovom možebitnom prodajom) pritjecati u trgovačko društvo novac ili ekvivalenti novca.⁴

Dugotrajna materijalna imovina tvrtke odnosi se na svu imovinu poduzeća koja ima fizički oblik. Ona se neće iskoristiti u potpunosti u jednom poslovnom ciklusu. Kako se koristi kroz više poslovnih ciklusa, njena se vrijednost smanjuje, djelomično zbog starenja imovine a djelom i kroz same uporabe iste. Iz tog razloga radi se obračun

⁴ Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Zagreb, 2006., 99.str.

amortizacije dugotrajne materijalne imovine kako bi se odredilo koliko će biti smanjenje vrijednosti u određenom vremenskom periodu.

Stjecanje ove vrste imovine može biti na više načina. Neki od načina stjecanja dugotrajne materijalne imovine su kupovina, vlastita izrada i proizvodnja proizvoda, zamjenom za druga sredstva, najam, putem državnih potpora i slično. Ovisno o načinu na koji je imovina stečena razlikuje se i kakav će utjecaj imati na poslovanje poduzeća. Trošak same nabave obuhvaća kupovnu cijenu, razne pristojbe, poreze i slično. Također na te troškove dodaju se i troškovi carina, isporuke, montaže i drugi troškovi koji nastaju u vremenu dok se imovine ne stavi u uporabu. Pogodnosti prilikom kupovine ovakvih oblika imovine su popusti i ostali oblici odbitaka koji umanjuju troškove koji će biti potrebni za nabavku imovine.⁵ U trošak nabave imovine ne uračunavaju se troškovi pripreme i troškovi administracije.

3.3.1. Građevinski objekti

Građevinski objekti najčešće čine najznačajniji dio dugotrajne materijalne imovine. Građevinski objekti koji služe za obavljanje vlastite gospodarske djelatnosti posebno se iskazuju u aktivi. Građevine se mogu kupiti, izgraditi, mogu biti unesene u osnivački kapital društva, a mogu biti stečene i pripajanjem i sl. U građevine također spadaju i objekti niskogradnje kao što su npr ceste, parkirališta i dr. Što se tiče prodaje građevinskih objekata, oni su prvobitno namijenjeni dugotrajnoj uporabi i u pravilu nisu prvobitno namijenjeni za prodaju. Zbog promjena poslovanja i raznih razloga, poduzeće može odlučiti prodati građevinski objekt. Ta transakcija prodaje objekta spada u ukupno redovito poslovanje poduzeća jer se radi o poslovnoj aktivnosti koja neće imati utjecaj na nastavak poslovanja tvrtke.

3.3.2. Zemljišta i šume

Zemljišta su dio dugotrajne imovine. Od njih se u budućnosti očekuje ekonomska korist. Zemljišta neizravno služe u obavljanju gospodarske djelatnosti. Prema MRS i

⁵ BELAK, V. (2006). Profesionalno računovodstvo : prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima. Zagreb: Zgombić & Partneri.

HSFI sa zemljištima se postupa kao i sa svom drugom dugotrajnom materijalnom imovinom. HSFI ne uređuje problem između nabave zemljišta sa građevinom dok se u MRS-u precizira granica između zemljišta i zgrade. Zemljišta i zgrade su odvojena imovina i obračun se i iskazuje odvojeno, čak ako se zajedno nabavljaju.⁶ Zemljišta i šume najčešće se stječu kupnjom. Trgovanjem zemljištima dolazi do naknadnih troškova npr. 5% poreza na promet nekretnina, a taj dodatan trošak uračunava se u vrijednost stečenog zemljišta. Kada pak je riječ o zakupu ili koncesiji zemljišta tada se ona vodi izvanbilančno.

3.3.3. *Strojevi i oprema*

Strojevi i oprema podrazumijevaju sve oblike postrojenja i opreme koji se koriste za obavljanje gospodarske djelatnosti. Poduzetnici najčešće rabe tuđe izvore financiranja kada nabavljaju strojeve i opremu jer se radi o velikim iznosima. Ukoliko poduzeće ima dovoljno vlastitog kapitala za kupnju nekog stroja ili opreme tada se radi o vlastitom financiranju. Vlastito financiranje u ovom slučaju prvobitno se odnosi na akumuliranu i zadržanu dobit i ukupni vlastiti kapital koji je u bilanci iskazan u novčanom obliku ili pak u drugoj imovini kao što su zalihe, predujmovi i dr. Razumljivo je da se za plaćanje nabave strojeva i opreme mora imati raspoloživi iznos novca ili mogućnost likvidnog podmirenja duga.⁷ Osim nabave opreme od strane druge pravne osobe, moguće je da tvrtka za vlastite potrebe izradi neku opremu. Tada se izuzimanje provodi po samoj cijeni proizvodnje sa svim troškovima koji su nastali tokom proizvodnje iste.

3.3.4. *Vozila*

U kategoriju vozila spadaju sva osobna, poslovna, teretna i dr. vrsta vozila. Ona se svakodnevno koriste u osobnom i poslovnom svijetu. Pošto se koriste duže od godine dana spadaju u dugotrajnu imovinu poduzeća. Najčešće se u poslovnom svijetu vozila uzimaju na lizing te se kasnije radi zamjena. Prodajom npr. osobnog automobila nadoknađuje se prvotno ulaganje u imovinu. Tada nastaje prekid uporabe tog vozila i

⁶ Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, X. Izdanje, Zagreb 2014., 45. str

⁷ Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, X. Izdanje, Zagreb 2014., 91. str.

nastaje uporaba novog vozila. Također može nastati zamjena vozila zbog oštećenja ili potpunog uništenja istog. Nakon štete dolazi do potpune zamjene vozila ili pak popravka bilo od strane osiguranja ili iz vlastitih izvora.

3.4. Dugotrajna financijska imovina

Dugotrajna financijska imovina obuhvaća: udjele u povezanim društvima; vrijednosne papire; dane zajmove, kredite, depozite; dugoročna ulaganja.⁸ Podrazumijeva ulaganje slobodnih novčanih sredstava na rok duži od godine dana, a posljedica ovih ulaganja jesu kamate ili dividende. Dugoročni vrijednosni papiri mogu biti vlasnički i dužnički. Vlasnički vrijednosni papiri su dionice i od njih se očekuje zarada putem dividende i razlikom između kupovne i prodajne cijene dionica. Dužnički vrijednosni papiri obuhvaćaju obveznice, blagajničke zapise i certifikate. Prihodi od ulaganja u dužničke vrijednosne papire su kamate i razlika u kupoprodajnoj cijeni.

3.5. Dugotrajna potraživanja

Dugotrajna imovina u obliku prava predstavlja dugotrajna potraživanja. Elementi koje dugoročna potraživanja obuhvaćaju su prodaja na kredit, potraživanja od povezanih poduzeća i ostala potraživanja. Vjerovnik temeljem obveznopravnih i drugih osnova stječe pravo potraživati od dužnika plaćanje duga, isporuku ili pružanje usluga.⁹ Potraživanja kod kojih je ugovorena kamata predstavljaju financijsku imovinu.

⁸ L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 177. str.

⁹ Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, X. Izdanje, Zagreb 2014., 183. str.

4. RAČUNOVODSTVENI OBUHVAT AMORTIZACIJE

Amortizacija je trošenje stalne imovine i prenošenje vrijednosti na nove proizvode i usluge. Ona se zbog svog dugotrajnog vijeka uporabe ne može pri nabavi izravno knjižiti na račun troška razdoblja.¹⁰ Vremenski raspored podrazumijeva prijenos troškova nabave dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine putem raznih metoda obračuna i to je način kako bi se trošak uporabe određene imovine uračunao u cijenu proizvoda ili usluga koji se potom nadoknađuju iz prihoda tekućeg razdoblja. Time se alociraju troškovi nabave imovine na rashode u razdobljima i taj postupak se naziva amortizacija. Amortizacija se može obrazložiti postupnim smanjenjem mogućnosti korištenja, smanjenjem vrijednosti ili zastarijevanjem. Trošeći se, dugotrajna imovina dio svoje vrijednosti prenosi na nove proizvode i usluge. To je sustavni raspored iznosa sredstava koji se amortizira tokom njegovog vijeka uporabe. Iznos amortizacije za određeno razdoblje dobiva se kada se stopa amortizacije obračuna na osnovicu za obračun amortizacije. Akumulirana amortizacije je kumulirani zbroj amortizacije tijekom vremena.¹¹

4.1. Predmet i stope amortizacije

Amortizacije se obračunava na imovini koja ispunjava sljedeće kriterije:

- sredstvo će se koristiti dulje od jednog obračunskog razdoblja,
- ima ograničeni vijek trajanja,
- koristi se za uporabu u proizvodnji ili prodaji.

Imovina koja ne podliježe amortizaciji jest zemljište. Ono obično ima neograničeni vijek trajanja i iz tog razloga se zemljište ne amortizira. Tako je i s umjetninama trajne vrijednosti, šumama i sličnim obnovljivim resursima. Amortizacija proizvodnog postrojenja i opreme dio je troška prodane robe dok je amortizacija ostale imovine dio općih i administrativnih troškova koji su troškovi razdoblja.¹²

¹⁰ Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja, X. Izdanje, Zagreb 2014., 660. str.

¹¹ L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 169. str.

¹² R. N. Anthony, J. S. Reece: Računovodstvo, financijsko i upravljačko računovodstvo, RriF Plus, Zagreb, 2004. str. 159

Tablica 1: Vijek upotrebe i najviše porezno dopustive amortizacijske stope

Vrsta imovine	Vijek upotrebe	Najviše porezno dopustiva godišnja amortizacijska stopa
Građevinski objekti i brodovi veći od 1000 BRT	20 godina	5%
Osnovno stado i osobni automobili	5 godina	20%
Nematerijalna imovina, oprema, vozila, osim za osobne automobile te za mehanizaciju	4 godine	25%
Računala, računalna oprema i programi, mobilni telefoni i oprema za računalne mreže	2 godine	50%
Ostala nespomenuta imovina	10 godina	10%

Izvor: Gulin D, Vašiček V. et. al. Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih promjena, HZRFD, 2018. god, str. 204.

Prikazane amortizacijske stope u tablici 1. mogu se i udvostručiti i tako se utvrđeni iznos amortizacije priznaje kao porezno priznati rashod. Vijek upotrebe i najviše porezno dopustive amortizacijske stope navedene u Zakonu o porezu na dobit relativne su u svrhu priznavanja troška amortizacije kao porezno priznatog rashoda.¹³ Kao što tablica prikazuje, najviša dopustiva amortizacijska stopa iznosi 50% uz vijek upotrebe 2 godine, a odnosi se na imovinu koja se brzo troši i lako ju je zamijeniti. Najniža stopa amortizacije odnosi se na imovine koja ima najduži vijek korištenja, a to su građevinski objekti.

¹³ Gulin D, Vašiček V. et. al. Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih promjena, HZRFD, 2018. god, str. 204.

4.2. Metode obračuna amortizacije

Različite stope amortizacije mogu se koristiti za raspored vrijednosti neke imovine prema 5. 60 – 62. MRS-a 16. Metoda koja će se koristiti treba moći održavati trošenje ekonomske koristi društva prema točki 60. MRS-a 16. Vrste amortizacije koje se primjenjuju u poduzećima su:

a) vremenske metode:

- Linearna (ravnomjerna metoda) metoda
- Degresivna (opadajućeg salda) metoda
- Progresivna (rastućeg salda) metoda

b) funkcionalna metoda

Izbor metode koja će biti korištena za obračun amortizacije bazira se na okviru ekonomskih koristi i dosljednoj primjeni u razdobljima, izuzev ako ne dođe do promjene očekivane ekonomske koristi tih sredstava. Izmjenu metode amortizacije treba prikazati kao promjenu računovodstvene procjene, a ne kao promjenu računovodstvene politike.

4.2.1. Vremenske metode amortizacije

4.2.1.1. *Linearna (proporcionalna) metoda amortizacije*

Linearna metoda amortizacije, poznata i kao pravocrtna metoda, je najjednostavniji način da se s vremenom utvrdi gubitak vrijednosti dugotrajne materijalne imovine. Osnovica linearne metode izračunava se dijeljenjem razlike troškova imovine i očekivane vrijednosti broja godina kroz koji se očekuje da će se neka imovina koristiti. Svota koja se amortizira dijeli se na jednake dijelove tijekom vijeka uporabe sredstva. Kod ove metode, osnovica za obračun amortizacije i stopa amortizacije ostaju nepromjenjive, a trošak se ravnomjerno raspoređuje na godišnja razdoblja.

Za razliku od složenijih metoda, pravac je jednostavan i koristi samo tri različite varijable za izračun iznosa amortizacije za svako obračunsko razdoblje. Jednostavnost je također i jedan od najvećih nedostataka ove metode. Jedna od najčešćih i najočitijih nedostataka korištenja ove metode je da se proračun korisnog vijeka temelji na nagađanjima. Npr. uvijek postoji rizik za tehnološki napredak pa bi imovina mogla postati zastarjelom ranije nego što se prvobitno očekivalo. Štoviše, pravolinijska osnova ne utječe na ubrzani gubitak vrijednosti imovine u kratkom roku, niti na vjerojatnost da će imovina biti skuplja za održavanje kroz duži protok vremena.

$$\text{godišnja stopa amortizacije (\% AM)} = \frac{100}{\text{vijek upotrebe}}$$

Tablica 2: Proračun amortizacije linearnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	25%	25.000,00	25.000,00	75.000,00
2.	25%	25.000,00	50.000,00	50.000,00
3.	25%	25.000,00	75.000,00	25.000,00
4.	25%	25.000,00	100.000,00	-
Ukupno:		100.000,00		

Izvor: L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 169. str.

Stroj koji ima vrijednost troška nabave 100.000,00 kn u primjeru je amortiziran linearnom metodom kroz vijek od 4 godine. Godišnje stope i svote amortizacije bile su jednake kroz sve četiri godine, odnosno 25% i 25.000,00 kn. Kroz četiri godine stroj je amortiziran.

4.2.1.2. Progresivna metoda amortizacije

Metoda rastućeg salda predstavlja metodu u kojoj se svota koja se amortizira raspoređuje na različite vrijednosti tijekom vijeka uporabe određenog sredstva. Ta metoda je progresivna metoda amortizacije. U ovoj metodi trošak amortizacije niži je u početnom razdoblju, a nakon toga se povećava postepeno u godišnjim razdobljima. Formula za izračun jednadžbe ove metode slična je jednadžbi degresivne, no u ovoj metodi se količnici jednadžbe oduzimaju dok se u degresivnoj metodi zbrajaju.

$$\% \text{ amortizacije za } i - \text{tu godinu} = \frac{1}{\Sigma n}$$

Tablica 3: Proračun amortizacije progresivnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	10%	10.000,00	10.000,00	90.000,00
2.	20%	20.000,00	30.000,00	70.000,00
3.	30%	30.000,00	60.000,00	40.000,00
4.	40%	40.000,00	100.000,00	-
Ukupno:		100.000,00		

Izvor: L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 171. str.

Progresivnom metodom amortizacije u gore navedenom primjeru stroj se amortizira kroz 4 godine. U prvoj godini progresivnom metodom stopa amortizacije je najniža. Stopa i svota godišnje amortizacije se kroz vijek povećavaju te se stroj kroz četiri godine amortizira.

4.2.1.3. Degresivna metoda amortizacije

Metoda opadajućeg salda je metoda amortizacije u kojoj trošak amortizacije opada s godinama. Troškovi amortizacije metodom opadajućeg salda izračunavaju se primjenom stope amortizacije na knjigovodstvenu vrijednost imovine na početku razdoblja. Iako je linearna metoda prva i najpopularnija, postoje slučajevi kada ona nije najprikladnija. Imovina je najčešće produktivnija kada je nova, a produktivnost iste postepeno opada zbog iskorištenosti i tehnološke zastarjelosti. Stoga, u prvim godinama svog radnog vijeka imovina donosi više prihoda.

Za pravo prezentiranje financijskih izvještaja, trebalo bi se uskladiti troškove i prihode. Metoda opadajućeg salda upravo to postiže. Omogućuje naplatu više troškova amortizacije u ranijim godinama, a kasnije manje. Ova metoda amortizacije idealna je za imovinu koja brzo gubi vrijednost ili neizbježno zastarijeva. To se najčešće odnosi na računalnu opremu, mobitele i druge visokotehnološke predmete, koji su uglavnom korisni u početku, ali s vremenom postaju manje vrijedni pa je potrebno uvesti nove modele s tržišta.

$$\text{iznos degresije} = \frac{\text{osnovica za amortizaciju}}{(n \times (n + 1)) / 2}$$

pri čemu je :

n-broj godina vijeka upotrebe

Tablica 4: Proračun amortizacije degresivnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	40%	40.000,00	40.000,00	60.000,00
2.	30%	30.000,00	70.000,00	30.000,00
3.	20%	20.000,00	90.000,00	10.000,00
4.	10%	10.000,00	100.000,00	-
Ukupno:		100.000,00		

Izvor: L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 171. str.

Iz tablice je vidljivo kako se u ovom primjeru stroj čiji je trošak nabave 100.000,00 kn, a vijek trajanja procijenjen na 4 godine, amortizira degresivnom metodom. Stopa amortizacije najviša je u prvoj godini, to u primjeru iznosi 40%, i kroz godine se smanjuje. Svote otplate amortizacije također se umanjuju kroz godine.

4.2.2. Funkcionalna metoda amortizacije

Funkcionalna metoda još se naziva i metodom jedinice proizvoda. Ova metoda rezultira većim odbitkom amortizacije u godinama kada se sredstva intenzivno koriste. Formula ove metode označava troškove amortizacije za određenu godinu koji se izračunavaju dijeljenjem izvornih troškova opreme umanjenih za vrijednost njegovog očekivanog broja jedinica koje bi trebalo povezati s obzirom na vijek trajanja imovine.

U osnovi, trošak amortizacije ostvaren u godini temelji se na tome koji je postotak proizvodnog kapaciteta iskorišten tijekom te godine. Ova metoda amortizacije može pomoći tvrtkama da preuzmu veće odbitke amortizacije u godinama kada je određeni dio opreme produktivniji. Tvrtke imaju amortizaciju na nekoj imovini za knjigovodstvene svrhe, ali i za porezne odbitke. Veći odbitci u produktivnijim godinama mogu pomoći u nadoknađivanju drugih, većih troškova povezanih s većom razinom proizvodnje.

Na ovaj se način najpreciznije mjeri amortizacija za imovinu kod koje se trošenje temelji na količini proizvodnje. Upotreba ove metode može pomoći poduzeću da preciznije prati svoje prihode i gubitke od npr. linearne metode. Amortizacija ovom metodom započinje kada neki stroj počinje proizvoditi outpute. Završava kada se trošak jedinice u potpunosti nadoknadi ili ako su proizvedene sve jedinice outputa unutar procijenjenog proizvodnog kapaciteta, ovisno o tome što se prvo dogodi. Ova metoda primjenjuje metodu broja sati ili metodu izlaza proizvoda.

$$\text{amortizacija po učinku} = \frac{\text{osnovica za obračun amortizacije}}{\text{procijenjena količina učinka u vijeku upotrebe}}$$

Tablica 5: Proračun amortizacije funkcionalnom metodom za stroj vrijednosti

100.000,00 kn

Godina	Proizvedeno komada	Trošak po jedinici	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja vrijednost
1.	64	314,47	20.126,00	20.126,00	79.874,00
2.	76	314,47	23.899,00	44.025,00	55.975,00
3.	86	314,47	27.044,00	71.069,00	28.931,00
4.	92	314,47	28.931,00	100.000,00	-
Ukupno:	318		100.000,00		

Izvor: Vlastita izrada

Iz tablice je vidljiva vrijednost stroja od 100.000,00 kn. Stroj u 4 godine proizvede 318 komada te trošak amortizacije stroja iznosi 314,47 kn/kom. U tablici je vidljivo kako se svake godine obujam proizvodnje povećava te u finalnoj 4. godini proizvede 92 komada. Svota godišnje amortizacije varira ovisno o godini, no i ona se svake godine povećava zbog povećanog obujma proizvodnje. Kroz 4. godine amortizacija stroja je u potpunosti izvršena. Ovom metodom obračun amortizacije temelji se na učinku stroja, a kod vremenskih metoda obračun se temelji na vijeku uporabe.

4.3. Dugotrajna imovina koja se amortizira

Dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina amortizira se jer ima rok uporabe dulji od godine dana. Glavni uvjeti kako bi se obračun amortizacije mogao provesti na imovini jesu da imovina ima ograničen vijek uporabe, da se koristi dulje od godine dana, vrijednost nabave imovine mora biti veća od 2.000,00 kn te se ta imovina mora koristiti u procesu poslovanja poduzeća. Ukoliko imovina ispunjava ove uvjete tada se na imovinu obračunava amortizacija.

4.4. Dugotrajna imovina koja se ne amortizira

Dio dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine se ne amortizira jer ne zadovoljava navedene uvjete za obračun amortizacije. Imovina koja ne podliježe amortizaciji

obuhvaća: šume, zemljišta, prirodna bogatstva, dugotrajnu financijsku imovinu, umjetnine te imovina koja se drži za prodaju.¹⁴

4.5. Osnovica za obračun amortizacije

Osnovica za obračun amortizacije je nabavna vrijednost imovine. Amortizacija se obračunava od prvog dana idućeg mjeseca nakon što je nabavljena imovina stavljena u uporabu. Prije obračuna amortizacije potrebno je utvrditi osnovicu za obračun amortizacije, korisni vijek trajanja imovine, te metodu obračuna amortizacije. Osnovica za obračun predstavlja bruto knjigovodstvena vrijednost dugotrajne imovine. Osnovica može biti trošak nabave imovine. Trošak nabave označava kupovnu cijenu umanjenu za popuste i uvećanu za dodatne troškove kupnje. Konačni obračun amortizacije korigira se godišnjim obračunom amortizacije.

Tablica 6: Godišnji proračun troškova amortizacije dugotrajne imovine poduzeća X za 20xx. godinu.

Redni broj	Vrsta imovine	Osnovica za amortizaciju	Stopa	Amortizacijski iznos
1.	Tvorničke hale	8.000.000,00	2%	160.000,00
2.	Strojevi	10.000.000,00	20%	2.000.000,00
	Ukupno	18.000.000,00		2.160.000,00
3.	Upravne zgrade	5.000.000,00	1.5%	75.000,00
4.	Uredski inventar	850.000,00	16%	136.000,00
	Ukupno	5.850.000,00		211.000,00
5.	Proizvodi u prodaji	250.000,00	10%	25.000,00
	Ukupno	250.000,00		25.000,00
	SVEUKUPNO	24.100.000,00		2.396.000,00

Izvor: L. Miko, S. K. Kuklec: Računovodstvo 2. izdanje, Varaždin 2008., 171. str.

Tablica 6. prikazuje godišnji proračun troškova amortizacije određenog poduzeća. Vidljive su osnovica, stopa, amortizacijski iznosi te vrsta imovine. Stopa amortizacije uvelike ovisi o vrsti imovine. Iz tog razloga tvorničke hale i upravne zgrade imaju niske stope amortizacije jer se ta vrsta imovine sporo troši i ima dugi vijek upotrebe. Najveću stopu imaju strojevi, što je i razumljivo, jer se oni najviše koriste pa su iz tog razloga stope amortizacije te vrste imovine veće.

¹⁴ V. Belak, Računovodstvo dugotrajne materijalne imovine : prema HSFI/MSFI i novi računovodstveni postupci

5. OBRAČUN AMORTIZACIJE U PODUZEĆU ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

5.1. O poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Tvrtka Šestan-Busch nudi velik asortiman plastomernih proizvoda kao i kompozitnih proizvoda. Djeluje u području vojne opreme, točnije u proizvodnji balističkih sredstava zaštite, biološko kemijskih sredstava zaštite i u proizvodnji plastičnih dijelova. To je privatna tvrtka u čijim se tvornicama obavlja proizvodnja pod stalnim nadzorom vlastitih stručnjaka obučeni za namjensku proizvodnju i pod vanjskom kontrolom ino-partnera po standardima ISO 9001. Poduzeće ima stalnu suradnju po pitanju razvoja novih materijala sa poznatim institutima Hrvatske, Njemačke, Italije, SAD-a, Španjolske, kao i drugih zemalja.¹⁵

Neki od glavnih proizvoda poduzeća su:

- protubalističke kacige
- pribor za osobnu dekontaminaciju
- razni tehnički proizvodi od plastičnih materijala za specijalnu namjenu.

Konstantno razvijaju nove inovativne proizvode, ali i rade na poboljšanju već postojećih proizvoda po pitanju dizajna, udobnosti, kvalitete itd. Tvrtka zapošljava 50-ak djelatnika a izvoze u preko 40 zemalja diljem svijeta. Neke od nagrada i priznanja tvrtke su:

- ✓ Zlatna kuna HGK Međimurja 2000 god. za najbolje malo poduzeće u regiji
- ✓ Zlatna kuna HGK 2005, 2006, 2011 god. na nivou Republike Hrvatske
- ✓ Priznanje Ministarstva Gospodarstva i Poduzetništva u 2006 godini kao najbolje malo poduzeće u Hrvatskoj
- ✓ Alojzije Šestan 2001 god. proglašen je najboljim menadžerom godine
- ✓ Zlatni ključ 2010 god. za najboljeg izvoznika u Ujedinjene Arapske Emirate

¹⁵ <https://www.sestan-busch.hr/>

- ✓ 2011 god. Alojzije Šestan dobitnik je nagrade Hrvatskog udruženja menadžera CROMA za životno djelo

Temeljni kapital društva 5.185.200,00 kn, plaćen je u cijelosti, a samo poduzeće nalazi se u Industrijskoj zoni 3, PRELOG, Hrvatska. Tvrtka ima certifikat ISO 9001 izdan od strane TÜV Nord (Croatia).

5.2. Struktura dugotrajne imovine u poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Struktura dugotrajne imovine poduzeća Šestan-Busch d.o.o. temelji se na dugotrajnoj materijalnoj imovini jer poduzeće ne koristi dugotrajnu nematerijalnu imovinu. Dugotrajnu imovinu poduzeća čine zemljišta vrijednosti 422.807,00 kn, građevinski objekti 3.993.033,00 kn, postrojenja i oprema 2.703.455,00 kn te alati, pogonski inventar i transportna sredstva 1.011.090,00 kn. Dugotrajna imovina poduzeća kao i cjelokupna imovina bit će detaljnije obrađeni u nastavku.

Tablica 7: Bilanca poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. za 2019. godinu

Obveznik: 03410818430; ŠESTAN-BUSCH d.o.o.	
Naziv pozicije	Tekuća godina (neto)
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	8,130,385
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0
II. MATERIJALNA IMOVINA	8,130,385
Zemljište	422,807
Građevinski objekti	3,993,033
Postrojenja i oprema	2,703,455
Alati, pogonski inventar i transportna imovina	1,011,090
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0
IV. POTRAŽIVANJA	0
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	63,317,758
I. ZALIHE	6,951,795
Sirovine i materijal	6,190,621
Trgovačka roba	19,433
Predujmovi za zalihe	741,741
II. POTRAŽIVANJA	10,177,908
Potraživanja od kupaca	9,552,269
Potraživanja od države i drugih institucija	625,639
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	25,341,789
Dani zajmovi, depoziti i slično	25,341,789

IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	20,846,266
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	312,145
E) UKUPNO AKTIVA	71,760,288
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	
PASIVA	
A) KAPITAL I REZERVE	60,890,479
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	30,000,000
II. KAPITALNE REZERVE	
III. REZERVE IZ DOBITI	0
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI	0
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	22,348,974
Zadržana dobit	22,348,974
Preneseni gubitak	
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	8,541,505
Dobit poslovne godine	8,541,505
Gubitak poslovne godine	
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	
B) REZERVIRANJA	0
C) DUGOROČNE OBVEZE	188,813
Ostale dugoročne obveze	188,813
D) KRATKOROČNE OBVEZE	10,680,996
Obveze za zajmove, depozite i slično	3,870,000
Obveze prema dobavljačima	6,362,983
Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	448,013
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	
F) UKUPNO – PASIVA	71,760,288
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	

Izvor: Financijski izvještaji poduzeća Šestan-Busch d.o.o.

Temeljem podataka iz bilance vidljivo je da dugotrajna imovina poduzeća 2019. godine iznosi 8.130.385,00 kn uz to da svu dugotrajnu imovinu čini materijalna imovina. Poduzeće nema dugotrajne nematerijalne imovine. Kratkotrajna imovina poduzeća iznosi 63.317.758,00 kn, od kojih su zalihe 6.951.795,00 kn (11%), kratkotrajna potraživanja 10.177.908,00 kn (16%), kratkotrajna financijska imovina 25.341.789,00 kn (40%) i novac u banci i blagajni 20.846.266,00 kn (33%). Plaćeni troškovi budućeg

razdoblja i obračunati prihodi iznose 312.145,00 kn. Ukupna aktiva poduzeća za 2019. godinu iznosi 71.760.288,00 kn.

Pasiva za 2019. godinu iznosi 71.760.288,00 kn. Kapital i rezerve 2019. iznose 60.890.479,00 kn, od čega je gotovo polovica temeljni kapital 30.000.000,00 kn. Zadržana dobit iznosi 22.348.974,00 kn, a dobitak poslovne godine iznosi 8.541.505,00 kn. Dugoročne obveze poduzeća za 2019. godinu iznose 188.813,00 kn, a kratkoročne obveze iznose 10.680.996,00 kn.

Tablica 8: Bruto bilanca dugotrajne imovine poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. za 2019. godinu

ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Konto	Bilanca za godinu 2019							
	Početno stanje		Promet		Ukupno		Saldo	
	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje
0200 Građevinsko zemljište (bez zgrada)	422.807,50	0,00	0,00	0,00	422.807,50	0,00	422.807,50	0,00
020 Zemljišta	422.807,50	0,00	0,00	0,00	422.807,50	0,00	422.807,50	0,00
0230 Poslovne zgrade	2.560.071,46	0,00	0,00	0,00	2.560.071,46	0,00	2.560.071,46	0,00
0231 Tvorničke zgrade, hale i radionice	8.662.207,99	0,00	948.573,11	0,00	9.610.781,10	0,00	9.610.781,10	0,00
0233 Skladišta, silosi, nadstrešnice i garaže, staklenici, sušionice, hladnjače	626.017,46	0,00	45.263,50	0,00	671.280,96	0,00	671.280,96	0,00
0235 Ograde (betonske, kamene, metalne i sl.), izlozi, potporni zidovi - brane	20.055,39	0,00	0,00	0,00	20.055,39	0,00	20.055,39	0,00
0236 Putovi, parkirališta, staze i dr. građevine (rampe i sl.), nadvožnjaci i dr. betonsk	279.581,68	0,00	37.700,00	0,00	317.281,68	0,00	317.281,68	0,00
0237 Cjevovodi, vodopremnici, utvrđene obale, kanali, kanalizacija, dalekovodi	34.678,96	0,00	0,00	0,00	34.678,96	0,00	34.678,96	0,00
023 Građevinski objekti (za vlastite potrebe)	12.182.612,94	0,00	1.031.536,61	0,00	13.214.149,55	0,00	13.214.149,55	0,00
0290 Akumulirana amortizacija građevina (analitika prema pojedinim građevinama)	0,00	7.934.914,31	0,00	1.286.203,03	0,00	9.221.117,34	0,00	9.221.117,34
029 Akumulirana amortizacija građevina	0,00	7.934.914,31	0,00	1.286.203,03	0,00	9.221.117,34	0,00	9.221.117,34
02 MATERIJALNA IMOVINA - NEKRETNINE	4.670.506,13	0,00	1.031.536,61	1.286.203,03	5.702.042,74	1.286.203,03	4.415.839,71	0,00
0300 Tehnička postrojenja, uređaji, spremnici, pogonski motori, platforme i dr.	132.598,26	0,00	0,00	0,00	132.598,26	0,00	132.598,26	0,00
0301 Strojvi i alati u svezi sa strojevima u pogonima i radionicama za obradu i prera	11.834.765,43	0,00	1.712.333,82	0,00	13.547.099,25	0,00	13.547.099,25	0,00
03010 Strojvi i alati-Specijalni alat-lutka-RJ Projekat EU	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
03011 Strojvi i alati-Stroj za automatsko krojenje KURIS-RJ projekat EU	0,00	0,00	873.790,00	0,00	873.790,00	0,00	873.790,00	0,00
03012 Strojvi i alati-Stroj za lasersko krojenje Bodor	0,00	0,00	105.270,00	0,00	105.270,00	0,00	105.270,00	0,00
03013 Strojvi i alati-Mjermi uređaj, norma EN397	0,00	0,00	104.406,28	0,00	104.406,28	0,00	104.406,28	0,00
03014 Strojvi i alati-3D Printer	103.600,37	0,00	0,00	0,00	103.600,37	0,00	103.600,37	0,00
03015 Mjerač sile SH-2K-RJ projekat EU	0,00	0,00	3.847,50	0,00	3.847,50	0,00	3.847,50	0,00
0303 Rashladna postrojenja	155.427,40	0,00	0,00	0,00	155.427,40	0,00	155.427,40	0,00
030 Postrojenja	12.226.391,46	0,00	2.849.647,60	0,00	15.076.039,06	0,00	15.076.039,06	0,00
0310 Uredska oprema (fotokopirni aparati, telefoni, telefaksi, blagajne, alarmi, klimatiz	124.043,50	0,00	0,00	0,00	124.043,50	0,00	124.043,50	0,00
0311 Računalna oprema	228.084,37	0,00	25.111,30	0,00	253.195,67	0,00	253.195,67	0,00
0312 Telekomunikacijska oprema (mobiteli, tel. centrale, antene i sl.)	31.030,85	0,00	0,00	0,00	31.030,85	0,00	31.030,85	0,00
0319 Ostala oprema i oprema izvan uporabe	80.217,04	0,00	0,00	0,00	80.217,04	0,00	80.217,04	0,00
031 Oprema	463.375,76	0,00	25.111,30	0,00	488.487,06	0,00	488.487,06	0,00
032000 Putnička vozila - Mercedes (VW Touareg)	576.000,01	0,00	456.149,65	576.000,01	1.032.149,66	576.000,01	456.149,65	0,00
032002 Putnička vozila - VW Sharan	220.000,00	0,00	0,00	0,00	220.000,00	0,00	220.000,00	0,00
032003 Putnička vozila-Renault kombi	221.931,29	0,00	0,00	0,00	221.931,29	0,00	221.931,29	0,00
032004 Putnička vozila-Škoda Superb	218.660,08	0,00	0,00	0,00	218.660,08	0,00	218.660,08	0,00
03202 Priključna transportna sredstva (prikolice)	3.799,99	0,00	0,00	0,00	3.799,99	0,00	3.799,99	0,00
03203 Teretna vozila (dostavna i kombi) i hladnjače, cisterne	251.918,70	0,00	0,00	0,00	251.918,70	0,00	251.918,70	0,00
03209 Ostala transportna sredstva i uređaji (gusjeničari, el. vozila, viljuškari, vagoni, el	184.530,60	0,00	185.617,74	102.065,00	370.148,34	102.065,00	268.083,34	0,00
0321 Pokućstvo - inventar	16.368,84	0,00	0,00	0,00	16.368,84	0,00	16.368,84	0,00
03210 Uredsko pokućstvo, sagovi, zavjese i sl.	188.117,72	0,00	0,00	0,00	188.117,72	0,00	188.117,72	0,00
03213 Ostalo pokućstvo i inventar	60.377,83	0,00	0,00	0,00	60.377,83	0,00	60.377,83	0,00
0322 Pogonski i skladišni inventar (stalaže, zatvoreni omari, skele, oplate, protupož	172.680,00	0,00	17.199,00	0,00	189.879,00	0,00	189.879,00	0,00
0323 Alati, mjerni i kontrolni instrumenti i pomoćna oprema	616.582,28	0,00	0,00	0,00	616.582,28	0,00	616.582,28	0,00
0324 Audio i video aparati, kamere i sl.	97.216,97	0,00	81.720,49	0,00	178.937,46	0,00	178.937,46	0,00
0327 Ostali pogonski inventar,	14.960,00	0,00	0,00	0,00	14.960,00	0,00	14.960,00	0,00
032 Alati, pogonski inventar i transportna imovina	2.843.144,31	0,00	740.686,88	678.065,01	3.583.831,19	678.065,01	2.905.766,18	0,00
0391 Akumulirana amortiz. opreme	0,00	10.933.801,48	0,00	1.927.269,24	0,00	12.861.070,72	0,00	12.861.070,72
0392 Akumulirana amortiz. alata, pogonskog inventara i transportne imovine	0,00	2.055.561,87	514.865,00	353.979,53	514.865,00	2.409.541,40	0,00	1.894.676,40
039 Akumulirana amortizacija postrojenja i opreme	0,00	12.989.363,35	514.865,00	2.281.248,77	514.865,00	15.270.612,12	0,00	14.755.747,12
03 POSTROJENJA, OPREMA, ALATI, INVENTAR I TRANSPORTNA SREDSTVA	2.543.548,18	0,00	4.130.310,78	2.959.313,78	6.673.858,96	2.959.313,78	3.714.545,18	0,00
0 POTRAŽIVANJA ZA UPISANI KAPITAL I DUGOTRAJNA IMOVINA	7.214.054,31	0,00	5.161.847,39	4.245.516,81	12.375.901,70	4.245.516,81	8.130.384,89	0,00

Izvor: Bruto bilanca poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. 2019. godine

Tablica 8. prikazuje dugotrajnu imovinu u bruto bilanci poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. za 2019. godinu. Saldo dugotrajne imovine koja se ne amortizira ostao je isti kao i prošlih godina, odnosno 422.807,50 kn.

Ukupna imovina poduzeća za 2019. godinu iznosi 71,760,288 kn, a struktura dugotrajne imovine u ukupnoj imovini poduzeća iznosi 8.130.384,89 kn, što je 12,55%. Od tih 8.130.384,89 kn, 4.415.839,71 kn, odnosno 54% odnosi se na zemljište i građevinske objekte, dok preostalih 46% zauzimaju postrojenja, oprema, alati, inventar i transportna sredstva. Iz tablice se također mogu iščitati i udjeli pojedinih kategorija u dugotrajnoj materijalnoj imovini. Konto 020 Zemljišta iznosi 422.807,50 kn što iznosi 5,2% dugotrajne materijalne imovine tvrtke. Konto 023 Građevinski objekti iznosi 3.993.032,21 kn te zauzima 49,11% dugotrajne materijalne imovine tvrtke. Konta 030 i 031 Postrojenja i oprema zajedno iznose 2.703.455,40 kn te zajedno zauzimaju 33,25% dugotrajne materijalne imovine poduzeća. Konto 032 Alati, pogonski inventar i transportna imovina iznosi 1.011.089,78 kn što iznosi 12,44% udjela dugotrajne materijalne imovine poduzeća. Za ovo poduzeće specifično je da koristi samo dugotrajnu materijalnu imovinu.

5.3. Metode obračuna amortizacije u poduzeću ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Poduzeće ŠESTAN-BUSCH d.o.o. svoju imovinu amortizira linearnom metodom amortizacije. Karakteristika linearne metode jest da su stopa i iznosi amortizacije jednaki kroz sve godine vijeka uporabe. Na primjeru poduzeća obračun amortizacije napravljen je uz godišnju stopu amortizacije od 50% jer je vijek obračuna amortizacije ovog poduzeća 2 godine. Iznos amortizacije primjenom ove metode jednak je tijekom čitavog razdoblja obračuna amortizacije. Ukupni iznos amortizacije dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine svih godina jednak je iznosu nabavne vrijednosti imovine.

Tablica 9: Amortizacija strojeva poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o

I. OPĆI PODACI O POREZNOJ OBVEZNIKU								
1. NAZIV DJELATNOSTI PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA								
2. IME I PREZIME PODUZETNIKA/NOSITELJA ŠESTAN-BUSCH d.o.o. ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI								
3. ADRESA PREBIVALIŠTA/UOBIČAJENOG BORAVIŠTA						Industrijska zona		
4. OIB PODUZETNIKA/NOSITELJA ZAJEDNIČKE DJELATNOSTI								
II. PODACI O DUGOTRAJNOJ IMOVINI								
R. BR.	NAZIV STVARI ILI PRAVA	ISPRAVA BROJ/ NADNEVAK	NABAVNA VRIJEDNOST	KNJIGOV. VRIJEDNOST	VIJEK TRAJANJA	STOPA OTPISA	IZNOS OTPISA	KNIGOVOD. VRIJEDN. STVARI ILI PRAVA NA KRAJU GODINE
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	EU KK.0105.- Stroj za automatsko krojenje KURIS TEXCUT C 3030 SL	Rn.br. 131/1/1. I 11.12.2018.	873.790,00	873.790,00	2	50,00%	436.895,00	436.895,00
2	EU KK.01 05.- Specijalni alat-lutka (glava sa vratom-1 komad)	In. br.08-VP -19. I 08.12.2018.	50.000,00	50.000,00	2	50,00%	25.000,00	25.000,00
3	EU KK 010s.- Mjerac sile SH-2K (1 komad)	rn.br.RO-1 1211111. I 21.12.2018.	3.847,50	3.847,50	2	50,00%	1.923,75	1.923,75

Izvor: Financijski izvještaj poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Tablica 9. prikazuje primjer amortizacije strojeva poduzeća Šestan-Busch d.o.o. U tablici su prikazana tri stroja te njihove specifikacije. Sva tri stroja imaju vijek trajanja 2

godine. Stopa otpisa im je 50%. Iznos godišnjeg otpisa jednak je polovici nabavne vrijednosti strojeva. Knjigovodstvena vrijednost strojeva krajem prve godine također je

Ukupna amortizacija poduzeća za 2019. godinu iznosila je 3.605.851,80 kn. Amortizacija materijalne imovine 431 iznosila je 2.995.461,96 kn što je 83% ukupne akumulirane imovine. Od materijalne imovine amortizirano je: amortizacija građevina 1.030.195,88 kn, postrojenja 1.368.849,91 kn, oprema 12.769,23 kn, hidraulična preša 224.084,00 kn, 3D printer 51.800,19 kn, stroj za lasersko krojenje 43.862,50 kn, mjerni uređaj 39.152,36 kn, stroj HAAS CNC 186.751,05 kn, amortizacija transportnih sredstava 37.996,84. Nadalje amortizacija prijevoznih sredstava 432 iznosila je 149.325,76 kn što je 4% ukupne amortizacije 2019. godine. Amortizacija objekata i opreme uprave i prodaje 433 iznosila je 461.064,08 kn te je to 13% ukupne amortizacije 2019. godine. Iz navedenog vidljivo je kako najveći udio u ukupnoj amortizaciji zauzima amortizacija materijalne imovine, pa amortizacija objekata i opreme uprave i prodaje te na kraju mali dio zauzima amortizacija prijevoznih sredstava poduzeća..

ZAKLJUČAK

Amortizacija je proces smanjenja vrijednosti dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine. Metode amortizacije razlikuju se, a izbor metode amortizacije je na poduzeću. Različite metode amortizacije rezultirati će različitim iznosom amortizacije i različitim financijskim rezultatom krajem godine, dok je ukupna svota amortizacije jednaka, neovisno o izabranoj metodi. Metode amortizacije dijele se na dvije osnovne metode: funkcionalna metoda amortizacije i vremenska metoda amortizacije. Funkcionalna metoda bazira se prema učinku, a vremenske metode baziraju se na vremenu korištenja imovine.

Tvrtka Šestan-Busch d.o.o. osnovana je 1994. godine. Tvrtka je od osnivanja u privatnom obiteljskom vlasništvu, a bavi se proizvodnjom zaštitnih kaciga i zaštitne opreme najviše kvalitete. Izvozi u više od 70 zemalja diljem svijeta i posluje prema ISO 9001 standardima. Ukupna imovina poduzeća za 2017. godinu iznosi 55.631.238,70 kn dok se do 2019. povećala na 64.808.493,27 kn. Struktura dugotrajne imovine u ukupnoj imovini poduzeća iznosi 8.130.384,89 kn. Specifičnost ovog poduzeća je da posjeduje samo dugotrajnu materijalnu imovinu. Iz navedenog u završnom radu vidljivo je kako najveći dio amortizacije poduzeća spada u amortizaciju dugotrajne materijalne imovine.

Poduzeće Šestan-Busch d.o.o. koristi vremenske metode amortizacije, i to linearnu metodu amortizacije. Linearnom metodom jednako su raspoređene godišnje svote otplate amortizacije. Amortizacija ne bi trebala imati nikakav negativan utjecaj na poslovanje poduzeća, nego bi trebala biti sastavni dio poslovnog ciklusa svakog poduzeća. Amortizacija se obračunava na nabavnu vrijednost dugotrajne imovine, a knjiži se na kontu ispravka vrijednosti sredstava, a protustavka je konto trošak amortizacije. Obradom ovog završnog rada stečen je uvid u dugotrajnu imovinu poduzeća i obračun amortizacije.

LITERATURA:

Knjige:

1. D. Gulin, F. Spajić, Računovodstvo, Zagreb, 2003.
2. D. Gulin, I. Idžojić, Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu MSFI/MRS i poreznih propisa, Zagreb, 2006.
3. D. Gulin, Vašiček V. et. al. Računovodstvo II – evidentiranje poslovnih promjena, HZRFD, 2018. god.
4. K. Žager, B. Tušek, V. Vašiček, L. Žager, Osnove računovodstva – računovodstvo za neračunovođe, Zagreb, 2007.
5. L. Miko, S. K. Kukec, Računovodstvo, 2. izdanje, FOI, Varaždin, 2008.
6. R. F. Meigs i W. B. Meigs, Računovodstvo: temelj poslovnog odlučivanja, Zagreb, 1999.
7. R. N. Anthony, J. S. Reece: Računovodstvo, financijsko i upravljačko računovodstvo, Zagreb, 2004.
8. V. Belak, Profesionalno računovodstvo : prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zagreb, 2006.
9. V. Belak, Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja X. Izdanje, Zagreb, 2014.

Online izvori:

1. <https://franchising.hr/>
2. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2001_06_54_872.html
3. <https://profitiraj.hr/utjecaj-amortizacije-na-bilancu-i-rdg/>
4. <https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/patenti/sto-je-patent/>
5. <https://www.dziv.hr/hr/prirucnik-za-ispitivanje-patenata/zakon-o-patentu/>
6. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi_8cS_ndnqAhXKqVwKHW2qC9qQFjAAegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fpak.hr%2Fcke%2Fpropisi%2C%2520zakoni%2Fo-racunovodstvu%2FHR.pdf&usq=AOvVaw2qyJAUesrlzoP3ACwz7Uxc
7. <https://www.rrif.hr/standardi.html>
8. <https://www.sestan-busch.hr/>
9. <https://www.virtualni-ured.net/racunovodstvo/item/321-stope-amortizacije-otpisadugotrajne-imovine.html>

Popis tablica i slika:

Tablica 1: Vijek upotrebe i najviše porezno dopustive amortizacijske stope

Tablica 2: Proračun amortizacije linearnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Tablica 3: Proračun amortizacije progresivnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Tablica 4: Proračun amortizacije degresivnom metodom za stroj čiji je vijek trajanja procijenjen na 4 godine, a trošak nabave 100.000,00 kn.

Tablica 5: Proračun amortizacije funkcionalnom metodom za stroj vrijednosti 100.000,00 kn

Tablica 6: Godišnji proračun troškova amortizacije dugotrajne imovine poduzeća X za 20xx. godinu.

Tablica 7: Bilanca poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. za 2019. godinu

Tablica 8: Tablica 8: Bruto bilanca dugotrajne imovine poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o. za 2019. godinu

Tablica 9: Amortizacija strojeva poduzeća ŠESTAN-BUSCH d.o.o.

Prilozi:

1. Bilanca poduzeća Šestan-Busch d.o.o.

SAŽETAK

Amortizacija je knjigovodstvena tehnika koja koristi snižavanje knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne imovine kroz određeno vremensko razdoblje. To je trošak nadoknade nabavne vrijednosti nematerijalne i materijalne imovine koja se zbog svog dugotrajnog vijeka uporabe ne može pri nabavi izravno knjižiti na račun troška razdoblja. Obračun amortizacije se provodi na dugotrajnoj nematerijalnoj i materijalnoj imovini poduzeća. Metode amortizacije dijele se na vremenske i funkcionalne zavisno o tome da li se baziraju na vremenu korištenja dugotrajne imovine ili stvaranju učinaka . Cilj ovog završnog rada je obraditi dugotrajnu imovinu i prikazati primjenu metode amortizacije na odabranom poduzeću.

Ključne riječi: knjigovodstvene vrijednosti, dugotrajna imovina, amortizacija, metode provođenja amortizacije, funkcionalna metoda amortizacije, vremenske metode amortizacije

SUMMARY

Amortization is an accounting technique that uses reducing of book values of fixed assets through defined time period. This is the cost of reimbursement of the cost of intangible and tangible assets which, due to their long useful life, cannot be booked directly to the cost of the period. Amortization is calculated on the long-term intangible and tangible assets of the company. Methodes of amortization are divided into functional and time methodes of amortization depending on whether they are based on the time of use of fixed assets or the creation of effects. The aim of this final work is to process fixed assets and show the application of the amortization method on the selected company.

Key words: Book values, fixed assets, amortization, methods of amortization, functional methode of amortization, time methode of amortization